

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Geschichte der Juden in Laun.

Bearbeitet von
Prof. Kamil Linhart, Laun.

I. Židé do válek husitských.

Královské město Louny, s jehož dějinami jsou též osudy zdejšího živlu židovského těsně spjaty, bývalo původně vesnicí, na místě dnešních starých L. se rozkládající, dosti vysoko nad řekou Ohří položenou, aby netrpěla záplavami jejími. Ves velmi starého původu z doby předhistorické měla středem jednak tvrz Vísku¹⁾, jednak i farní kostel, dnešní kostelík sv. Petra²⁾. Přes řeku vedl důležitý přechod, brod, na cestě od severu z Mišně přes město Most, vedoucí do středu země ku Praze a tato cesta se tu křížovala s jinou velmi důležitou cestou od Chebu a Žatce, vedoucí kolem řeky Ohře na východ směrem k Litoměřicím. Cesta pražská postupovala branou mezi posledními výběžky břidličné vysočiny středočeské a Džbánu na západě a návrším bytinským, kterým tu končí nedaleko Chlumčan křídová plošina východočeská. Je to brána, kterou se ubíral ku Praze již známý arabský obchodník Abraham ibn Jakub ve stol. IX. na trh otroků a nálezitě ji popsal. Poloha osady byla obchodně důležitá i tím, že na severu v Krušných horách od pradávna bylo význačné a v zemích českých vlastně jediné těžiště rudy cínové a měděné, takže důležitá poloha místa si sama přímo vynutila zdvižení města opevněného na ochranu těchto obchodních zájmů.

A tak došlo v polovici st. XIII., ještě za vlády krále Václava I., k vysazení města královského vedle staré vesnice, při nově založeném klášteře doministaré vesnice, při nově založeném klášteře dominikánském. Bylo to pravděpodobně právě před nastoupením krále Přemysla II. v r. 1253³⁾), kdy usazeni v L. něm. kolonisté ze Saska, poděleni statky pod úroky povinnými do komory královské a nadání právem t. zv. magdeburkským, jakým se řídilo také město Litoměřice a Malá strana pražská.

Král Přemysl II., veden snahou zvýšiti důchody královské komory, které byly značně ztenčeny jednak vznikající mocí šlechty, jednak emancipací církve z těsného područí moci královské, vydal r. 1254, tedy právě rok po založení L. jako města královského, majestát na ochranu obchodníků žid., kteří se stali tak vlastně částí komory královské. V důsledku tohoto majestátu začali se Židé z přelidněných končin západního Německa i z jihu evropského usazovati v královských městech českých, a tak asi dostali se také do L. Jen působením jeho dovedeme si vysvětliti, že hned od samého počátku dostali se Židé dovnitř hradeb městských, kde sdíleli podobné osudy s neprivilegovaným obyvatelstvem českým, usídlivše se v postranní ulici, podél jižního úseku hradeb vedoucí. Ulice ta se dělila na část východní, směrem ku bráně Pražské, která slula Česká, a část západní, směrem ku bráně Žatecké, jež právě byla sídlem Židů a nazývala se Židovská. Od sebe byly odděleny uličkou, při-

Dějiny Židů v Lounech.

Zpracoval
prof. Kamil Linhart, Louny.

cházející od náměstí z fortney, vedoucí na hradební parkán. Ovšem že během času rozšířili se Židé z této ulice, která nebyla veskrze jen jimi obydlena, také do ulic sousedních. Zakupovali se hlavně v uličce, která vznikla kolem strouhy, vedoucí od hradebních příkopů do ulice Pražské, jíž se snad přiváděla voda do příkopů nebo odváděly splašky z města. Během času dostali se Židé v držení téměř celé uličky. Když pak prodali jeden dům obci, usazeni tam městští strážníci neboli biřicové, odkud i ulička dostala název „Ulice biřiců“. Je to zčásti dnešní ulice Záloženská. Několik tehdejších domů nebylo obnoveno a strouha sama ovšem zasypána.

Běží-li o to, zjistiti přesně, jaké bylo sociální a právní postavení Židů za tohoto období do válek husitských, narázíme na nepřekonatelnou překážku v tom, že nejstarší prameny k dějinám lounským do r. 1325 se ztratily již v době velmi staré, takže král Jan Lucemburský byl sám nucen Lounským již tehdy všechna jejich privilegia a práva zrekapitulovati a obnoviti, vytýkaje jim jejich lehkomyslnost slovy „iura... quae ipsa ciuitas pridem habuit, sed nunc ciues eiusdem perdidere improuide...“, t. j. „práva, kteráž obec ta dříve mivala, avšak nyní její občané ztratili z neopatrnosti“. Přes to však můžeme si z knih a zápisů zbývajících učiniti dosti jasný obraz o těchto věcech.

Pokud se týče zaměstnání židovských obchodníků lounských, bylo stejně jako v jiných městech královských. Zabývali se drobnými půjčkami na značně vysoké úroky, ježto křesťanům bylo přísně zakázáno půjčovati peníze na úroky. Mimo to kupovali a prodávali reality docela svobodně a půjčovali i na závazky. Že se to neobešlo bez sporů a soudů při vymáhání pohledávek, toť ovšem samozřejmé.

Tyto spory přicházely před soud konšelský, iudicium bannitum, který se konal asi dvacetkrát ročně, vždy v pátek. Důležitější věci bývaly odkládány na soud královského podkomohořího nebo královského hofrylichty, kteří přijížděli do L. s počátku dosti často, aspoň čtyřikráte do roka, a soudili za přítomnosti celé obce na náměstí před budovou radniční. Pro záležitosti židovské byl vyhrazen zvláštní den a zvláštní zasedání soudu. V knize soudní z let 1380—1392 mluví se o těchto soudech a nazývají se „iudicium iudeorum in iudeorum causis“. Při těchto sporech o dluhy a závazky užívalo se zvláštní přísahy židovské, předepsané králem Janem Lucemburským, kteráž se zachovala v aktech lounských v opise. Nařízena králem r. 1324. Její znění citujeme nynějsím pravopisem:

„Král, povolav k sobě světských i duchovních rad, rozkázel, aby se Židům při soudech přísahy vydávaly jako i křesťanům. I zůstav na tom, aby Židé, jestli by byli v čem nařčeni a vyvěsti se z toho nemohli, přísluhu činili, tu, kteráž jest napsána v knihách práv-